

Stanovisko České botanické společnosti k záměru vyhlášení PP Hraničky

Česká botanická společnost plně podporuje návrh na vyhlášení přírodní památky Hraničky v Rychlebských horách. Jde o cennou přírodní lokalitu, která z přírodovědného hlediska bezpochyby vyžaduje ochranný status. Jsou k tomu konkrétní důvody v podobě výskytu chráněných a ohrožených druhů, které jsou v širším okolí vzácné. Kromě toho mají Hraničky charakteristický krajinný ráz, který je činí unikátními a nenahraditelnými v jejich současné podobě, která by mohla utrpět v případě snah o komerční využití lokality. Domníváme se, že ochranný status je vhodným řešením, jež zajistí zachování podoby dosud relativně dobře zachovalého lučního komplexu Hraniček.

Hraničky jsou dlouhodobě předmětem odborného zájmu botaniků. V letech 1997 a 2022 sem směřovaly exkurze organizované Českou botanickou společností, které přinesly konkrétní informace o stavu lokality. Zaznamenáno bylo několik druhů cévnatých rostlin zařazených do Červeného seznamu cévnatých rostlin České republiky nebo seznamu zvláště chráněných druhů podle vyhlášky MŽP ČR č. 395/1992 Sb. Patří k nim zejména orchideje pětiprstka žežulník (*Gymnadenia conopsea*), prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*), prstnatec Fuchsův (*Dactylorhiza fuchsii*) a vemeník dvoulístý (*Platanthera bifolia*), dále bezosetka štětinovitá (*Isolepis setacea*), škarďa měkká čertkusolistá (*Crepis mollis* subsp. *succisifolia*) a zřejmě nejvzácnější z nalezených druhů, zdrojovka hladkosemenná (*Montia fontana*). Všechny nálezy jsou z posledních třiceti let a některé z uvedených druhů jsou nacházeny opakovaně, avšak systematický botanický průzkum lokality zatím nebyl uskutečněn.

Kromě toho se zde vyskytuje řada druhů vyžadujících pozornost (kategorie C4 dle červeného seznamu). Všechny tyto druhy pojí vazba na otevřená stanoviště – louky, pastviny, prameniště, břehy vodních nádrží a podobně. Tyto biotopy se na Hraničkách nalézají v hojné míře, takže lokalita jako celek představuje jedinečnou enklávu v jinak převážně zalesněné krajině Rychlebských hor. K zachování populací nejen rostlin, ale i ostatních druhů organismů a jejich prostředí je třeba udržet pravidelné obhospodařování zdejších luk a předcházet negativním zásahům, jako je narušení vodního režimu nově vybudovanými cestami a jinými stavbami.

Ze širšího pohledu jsou Rychlebské hory jedním z mála pohoří České republiky, jež dosud nepodléhají velkoplošné územní ochraně, např. v podobě chráněné krajinné oblasti. Ochrana přírody proto spočívá v síti zvláště chráněných maloplošných území, kterých je bohužel podstatně méně, než by odpovídalo významu celého území. Nečetné rezervace a přírodní památky se soustřeďují do lesních biotopů (např. PR Račí údolí), zatímco nelesní biotopy zastoupené hlavně loukami a pastvinami jsou chráněny pouze v PR Stráž – Skalka. Vyhlášení přírodní památky Hraničky s komplexem mezofilních a mokřadních luk, ostřicových porostů, tůní a pramenišť by tak napomohlo nejen ochraně konkrétních druhů, ale i biotopů, které jsou v regionálním měřítku ojedinělé a jejichž zachování významně přispívá k celkové biodiverzitě Rychlebských hor. Iniciativu na vyhlášení přírodní památky Hraničky proto vítáme a podporujeme nejen s ohledem na samotnou cennou lokalitu, ale i v kontextu ochrany stále opomíjeného území Rychlebských hor.

Stanovisko připravili Vojtěch Taraška a Radim Hédl.

Stanovisko diskutoval a schválil hlavní výbor České botanické společnosti.

1. dubna 2026

prof. RNDr. Milan Chytrý, Ph.D.

předseda ČBS